



Justis- og Beredskapsdepartementet
Avdeling for kriminalitetsforebygging

Deres ref:
25/4364

Vår ref:
41-7/AAa 2025

Dato:
28.9.2025

Høringssvar – Forslag til forskrift om organisering av Høgskolen for kriminalomsorgen

Innledning

Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund (NFF) takker for muligheten til å gi innspill til forslaget til forskrift om organisering av Høgskolen for kriminalomsorgen. Vi støtter intensjonen om å styrke KRUS som en akkreditert høyskole med eget styre, men mener det er avgjørende at tilknytningen til etaten og direktoratet fortsatt ivaretas tydelig i forskriften.

Forbundet har i over 30 år vært tydelige på at dagens toårige utdanningsløp ikke gir tilstrekkelig rom til å utvikle grunnutdanningen nok til å dekke behovet for økt kompetanse. Behovet for økt kompetanse er ikke begrenset til å gjelde bare enkelte funksjoner eller enheter, men gjelder generelt for hele etaten. Derfor er det ikke tilstrekkelig å bare øke antallet studieplasser på det frivillige bachelorpåbygget.

Dagens toårige betalt studie er også lite bærekraftig, da altfor mange slutter etter bare kort tid i virksomheten. Disse tar med seg 120 studiepoeng og bygger opp sin kompetanse til bachelor i en annen virksomhet. Bachelorgrad som grunnutdanning vil derfor gjøre yrket mer attraktivt og vil bidra til at kriminalomsorgen blir betydelig mer ressurseffektiv.

Forbundet har arbeidet i mange år for å igangsette institusjonsakkrediteringen av KRUS som høyskole. Det er imidlertid viktig å identifisere eventuelle konsekvenser av en akkreditering og hvilke tiltak som må iverksettes for å opprettholde tilgangen på fengselsbetjenter. I en situasjon hvor kriminalomsorgen har mistet svært mange faglærte fengselsbetjenter må det avklares hvordan ordningen vil påvirke rekrutteringen til yrket. NFF mener det er fullt mulig

å komme opp med løsninger som vil ivareta behovet for en høyskole samtidig som kriminalomsorgen klarer å opprettholde nok fengselskraft.

De frigjorte budsjettmidlene som i dag benyttes til å lønne aspirantene må benyttes til en omstillingsordning som sikrer allerede utdannede fengselsbetjenter lønnsbetingelser som anerkjenner realkompetansen og tidligere utdanning ved KRUS.

I FAFO-rapporten Etats- eller høyskoleutdanning i kriminalomsorgen – konsekvenser for rekrutteringen fra 2006 foreslår FAFO en kombinasjon av:

- **Økonomiske insentiver** (stipend/lån med ettergivelse).
- **Pliktår/tjenesteplikt** for nyutdannede.
- **Desentraliserte og fleksible studieløp.**
- **Politisk styrt opptak** for å møte bemanningsbehov.
- **Karriereveier og statusheving** for å styrke rekruttering.

Overordnede føringer

NFF viser til høringen hvor det vises til Meld. St. 31 (2024–2025) hvor det framgår at:

«Regjeringen har besluttet at KRUS skal igangsette en prosess for å bli institusjonsakkreditert som høyskole. Dette er et tiltak for å styrke utdanningstilbudet og det faglige grunnlaget for kriminalomsorgen som helhet. KRUS planlegger å søke Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) om institusjonsakkreditering i løpet av 2025. Av stortingsmeldingen framgår det også at Regjeringen har besluttet å innføre treårig bachelor som grunnutdanning for fengselsbetjenter. Tiltaket er ment å bedre kvaliteten i kriminalomsorgen og styrke rekrutteringen til yrket. Det vil også kunne heve profesjonens anseelse og status.»

NFF er klare på at høyskolen må ligge under Justis- og beredskapsdepartementets ansvar. Kriminalomsorgens høyskole må være utdanningsinstitusjonen for kriminalomsorgen hvor styret er skolens øverste organ, og Kriminalomsorgens høyskole må være underlagt Kriminalomsorgsdirektoratet.

Kriminalomsorgens høyskole – en integrert del av etaten

Høyskolen er ikke bare en utdanningsinstitusjon, men må være en integrert del av kriminalomsorgen. Den skal ha en unik nærhet til etaten, som gir utdanning, utvikling og forskning en direkte relevans for praksisfeltet. Gjennom denne nærheten kan høyskolen bidra til å styrke kjerneoppgavene i norsk kriminalomsorg – trygghet, rehabilitering og profesjonell straffegjennomføring.

NFF mener det må understrekes at høgsolen ikke er hvilken som helst høgscole. Den er tett knyttet til kriminalomsorgens hverdag, og nettopp derfor helt avgjørende for å sikre at fremtidens fengselsbetjenter innehar den nødvendige kompetansen for å utøve sitt arbeid i en mer kompleks arbeidssituasjon.

Tilknytning og organisering

- Det har vært en styrke ved dagens modell at KRUS har en nær og operativ tilknytning til kriminalomsorgen. Dette sikrer at utdanningen er behovsrettet, oppdatert og relevant.
- Vi støtter at Kriminalomsorgsdirektoratet fortsatt får en sentral rolle i å utarbeide rammeplan og være klageinstans.
- NFF mener at Høgsolen for kriminalomsorgen bør organiseres slik Politihøgsolen er organisert – som et særorgan med egen forskrift og særregler.

Pliktår og bemanning

NFF stiller spørsmål ved at den nye organiseringsmodellen kan ta høgsolen ut av etaten. Det bør vurderes løsninger der man møter kravene til en høyskole samtidig som man beholder etatstilknytningen.

- **Pliktår:** Hvordan kan man opprettholde eller videreutvikle ordningen med pliktår for studentene gitt behovet for å få nyutdannede raskt ut i arbeid?
- **Bemanning:** Dagens ordning gjør det mulig å bemanne opp ved økt opptak. Denne fleksibiliteten må ikke svekkes. Forskriften bør klargjøre hvordan pliktåret og styrt opptak videreføres.
- **Opptaksstyring:** NFF mener opptaket fremdeles må styres gjennom statsbudsjettet, slik at kapasiteten følger kriminalomsorgens faktiske behov.

Stortingsmeldingen peker selv på at:

«Det er avgjørende å sikre tilstrekkelig antall utdannede fengselsbetjenter i årene framover, for å møte behovet for bemanning i kriminalomsorgen.»

Dette understøtter vårt syn på at opptak, pliktår og økonomiske rammer må reguleres slik at etaten faktisk får de betjentene den trenger.

Behov for en omstillingspakke

Overgangen fra dagens lønnede etatsutdanning til en bachelorutdanning etter universitets- og høyskoleloven reiser store spørsmål både for ansatte og for etaten. For å skape forutsigbarhet og trygghet, mener NFF at det er nødvendig med en **omstillingspakke** som ivaretar:

- **Kompetansegodkjenning:** Dagens etatsutdanning må kunne godskrives og innpasses i en bachelorgrad, eventuelt gjennom påbyggingsår eller modulbaserte løp.
- **Lønn og status:** Dagens fengselsbetjenter skal beholde lønnsnivå, stillingsverdi og avansementsmuligheter på linje med de som uteksamineres fra bachelorutdanningen.
- **Videreutdanning:** Rett til etter- og videreutdanning som sikrer at dagens ansatte får faglig påfyll og utviklingsmuligheter.
- **Pliktår og bemanning:** Ordningen må videreføres eller tilpasses slik at kriminalomsorgen får tilført nyutdannet personell i takt med behov.
- **Støtteordninger:** Dersom utdanningen blir ulønnet, må det etableres stipend, lån med ettergivelse eller andre økonomiske ordninger som sikrer rekruttering.

Som stortingsmeldingen (2024 – 2025) Straff som virker – straffegjennomføring for et tryggere Norge påpeker, er innføringen av bachelor ment å «styrke rekrutteringen til yrket» og «gjøre fengselsbetjentyrket mer attraktivt». NFF mener dette bare kan oppnås dersom overgangsordninger gir trygghet for dagens ansatte og sikrer stabil bemanning under omleggingen.

Utdanningsmodell og rekruttering

- **Desentralisert og deltidsutdanning:** NFF støtte mulighetene som finnes i dag, og mener forskriften må sikre at disse videreføres og styrkes. En videreutvikling og opptrapping av desentralisert utdanning kan være avgjørende for å lykkes med en overgang til ulønnet utdanning.
- **Opptak og egnethetsvurdering:** Det er avgjørende at kriminalomsorgen selv beholder ansvaret for vurdering av vandel, helse og egnethet. Dette kan ikke overlates til generelle opptaksprosesser i UH-sektoren.
- **Lønns- og finansieringsmodell:** NFF er bekymret for konsekvensene av en eventuell ulønnet utdanning. Dette kan svekke rekrutteringen. Vi oppfordrer departementet til å utrede tiltak som:
 - Stipend- og støtteordninger
 - Forpliktende pliktår eller tilsvarende
 - Fortsatt satsing på desentraliserte studier

FoU og akademisk frihet

Vi støtter at høgsolen skal drive forskning og faglig utviklingsarbeid, men forskningen må være strategisk forankret i kriminalomsorgens behov. FoU-virksomheten må bidra til å utvikle etaten og styrke samfunnsoppdraget, ikke kun som støtte for forskning for tilstøtende fagområder.

Styresammensetning

Styret bør speile høgsolens særpreg. NFF mener styret som et minimum må ha:

- To representanter fra ansatte
- To representanter fra studentene

I tillegg til ledelse og eksterne medlemmer. Dette vil sikre at både utdanningens kvalitet og etatens behov ivaretas.

Navnevalg

NFF støtter ikke det foreslåtte navnet. Vi mener det er viktig å beholde navnet **Kriminalomsorgens høgscole**. Navnet tydeliggjør den nære tilknytningen til etaten og understreker institusjonens særskilte rolle som fag- og kompetansesenter for kriminalomsorgen. Et navn direkte knyttet til kriminalomsorgen gir legitimitet, identitet og tydelighet både internt og eksternt.

Avslutning

NFF mener at forskriften må sikre at Høgsolen for kriminalomsorgen utvikles som en akkreditert høyskole med akademisk frihet og kvalitet, men samtidig forblir tett forankret i kriminalomsorgen som etat.

Vi vil samtidig understreke at en slik reform bare kan lykkes dersom det følger en **helhetlig omstillingspakke** som gir trygghet og forutsigbarhet for dagens ansatte. Bare på den måten kan kriminalomsorgen sikre ro i etaten, opprettholde rekrutteringen og styrke utdanningens rolle som nøkkel til en framtidsrettet kriminalomsorg.

Med hilsen

Asle Aase/s/
forbundsleder